

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII, NUM. CXLV, OCTUBRE I, MCMXXI

Número solt, 50 cèntims.

SUMARI

L'autonomia universitària, per JORDI FEIXES.—Dels tractes amb el poble, per CRISTÓFOR DE DOMÈNEC.—Introducció a l'estudi de la política psicològica, per JOAN ORS.—Moralitats i Pretextos, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Poesia catalana: Verema de plors, per J. MILLÁS-RAURELL.—Aportacions: Del llibre de F. Gay «L'Irlande et la Société des Nations», per R. N. i B., *trad.*—Les Arts, plàstiques: Una exposició Regoyos a Madrid, per C. CARLES.—Els llibres.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS

BARCELONA

Publicacions de LA REVISTA

Administració: Llibreria Nacional Catalana, Corts 613, - Barcelona

Darrers llibres publicats

LA COLLITA EN LA BOIRA, per Marià Manent; ARTICLES, de Joaquim Folguera; ESCOLIS I ALTRES ARTICLES, per Carles Riba; VENDIMIARI, Poesies de Trinitat Catasús; VIDA D'INFANT, per E. Martínez-Ferrando; ELOGIS, per R. Rucabado; L'ESTEL DE L'ESCAMOT, de Josep S. Pons.

ARTICLES I CRÍTICA D'ART, per Francesc Pujols; TRADUCCIONS I FRAGMENTES, per Joaquim Folguera. ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS; Joaquim Sunyer, Enric Casanovas, Xavier Nogués, Josep Clarà. L'ESTUDIANT I LA PUBILLA, per J. M. de Sagarra.

En preparació

ALTRES LLIBRES: Ferran Soldevila, J. Salvat-Papasseit, Hedefons Suñel, J. Millàs-Raurell, Gabriel Alomar, J. M. Junoy, J. Crexells, J. Estelrich, Cimentina Arderiu, J. Llorens Artigas, Joan Puig i Ferrater, Manuel Reventós, M. Vidal i Guardiola, Francesc Cambó, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, M.ª Antonia Salvà, Antoni Closas, Tomàs Garcés, Carles Rahola, Enric Jardí, Carles Soldevila, Ricard Permanyer, J. M. Garganta, R. Marquina, etc.

EN ESTUDI.—ANTOLOGIES DE «LA REVISTA»: LES CRÒNIQUES CATALANES, ELS TROBADORS, RAMON LULL, etc.—VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records d'en Maragall, per Josep Pijoan; Viatge a Itàlia, per Josep Aragay.

VOLUMS D'ART: Torres García; Manuel Hugué.

LIRICS MUNDIALS: LEOPARDI, per diversos traductors; A. CHENIER, trad. de Joan Arús.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veu de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

- I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
- II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
- III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1917, per R. Turró.
- V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
- VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
- VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Valls.
- VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
- IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
- X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdager.
- XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
- XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
- XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
- XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.
- XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bardoy-Torrents.
- XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
- XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
- XIX.—L'antic Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
- XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
- XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
- XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
- XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
- XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
- XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H. H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
- XXVI.—Islamisme per D. S. Margoliauth, traducció de P. Bergos, volum doble.

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)
Si necessita algun aclariment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escriu avui mateix

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

BARCELONA

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII — NÚM. CXLV — OCTUBRE I — 1921

L'autonomia universitària

Un R. D. d'En Silió acaba de concedir a les Universitats espanyoles el dret a regir-se autonòmicament. Els Estatuts que cada Universitat va elevar al Govern han estat aprovats, amb alguna modificació. Des de primer d'octubre la vida universitària entra en nova fase.

Però, a part el reconeixement de la Universitat com a organisme lliure de governar-se, ¿significarà l'autonomia una radical reforma, un canvi de vida que augmenti l'eficàcia cultural de les Universitats?

El nostre comentari crític ha de referir-se només a la Universitat de Barcelona, a la que hauria d'ésser la Universitat Catalana, formadora de generacions selectes que proclamessin davant del món la substantivitat de la nostra cultura. I cal confessar que, ara com ara, la Universitat Catalana no és un fet. Perquè, dissortadament, l'Estatut aprovat (amb esmenes) no tradueix l'articulat fort i esperançador del II Congrés Universitari Català, aspiració dels nuclis universitaris que senten alhora un ideal de civilització i de catalanitat.

El doctor Pi i Suñer, en una conferència pronunciada el 23 de desembre de 1918 a l'Ateneu Barceloní, demanava una Universitat lliure, on culminessin les energies intel·lectuals de la raça. Però l'autonomia de la Universitat ha de *fonamentar-se—deia—* en la seva total catalanització. Doncs bé:

l'article 21 de l'Estatut de la Universitat espanyola de Barcelona proclama l'oficialitat de l'idioma castellà, «idioma oficial del Estado español». Perquè no havia de ser-ho el català, «idioma oficial de la Cultura Catalana?» Es que la Universitat encara no es proposa ésser la principal col·laboradora en l'obra de la nostra Cultura i aspira, en canvi, a seguir actuant d'oficina de l'«Estado».

Seria inútil que ens entretinguéssim en una crítica detallada de l'Estatut. Una Universitat que eila mateixa es condemna a usar una llengua estrangera al país on funciona no pot sinó produir una cultura buida i artificial. Una Universitat de Barcelona autònoma però castellanitzada, serà forçosament eixorca perquè no tindrà ni un punt de contacte amb la nostra terra gloriosa i fecunda.

Les nostres joventuts intel·lectuals, que un moment han tingut la vaga esperança d'una total reforma universitària, es senten ja defraudades. Davant d'una continuació de la Universitat espanyola (és a dir, convencional i morosa) de sempre poden seguir-se dos camins: l'abstenció, el bloqueig, l'un; l'assalt, l'altre. Si aquest és massa difícil caldrà decidir-nos pel primer i dir, posant a les paraules voluntat: La Universitat de Barcelona o serà catalana o morirà.

JORDI FEIXES

Dels tractes amb el poble

1.—En el grau de densitat actual de la cultura catalana ¿és o no lícita la provatura d'entesa amb el poble d'un poeta o d'un prosista?—Però, què vol dir entesa? què significa poble?—I atans que res: ¿és lícit, el mot *lícita* de la primera pregunta?—Aquesta paraula, *lícita* ¿no implicaria com una infidelitat que no es vol confessar?

* * *

2.—No hi ha sinó una manera d'entesa amb el poble, —i només una sola: ésser-ne comprès, ésser-ne amat, admirat, sentit.—Tota altra entesa, és l'eixorca entesa, o l'entesa que més blasraven els antics jueus: la la del *mesith*, la del *seductor*:—per aixó condemnaren Jesús. I aquesta és encara l'entesa dels fàcils triomfadors, la dels poetes, prosistes i polítics somàtics, epidèrmics, inguàriblemment lleugers, d'instints decadents. Aquests han estat sempre infidels al poble—els *veritables* infidels.

* * *

3.—Però, què és poble?—No és un fantasma; no és una paraula general i vaga, com llibertat, per exemple.—Quan, parlant del *nostre* poble, diem *poble*, volem simplement dir: aquell nombre variable d'individus, la major part vivint a Catalunya, suma de valors físiques i psicològiques, dels quals és coneguda universalment amb la denominació de *poble català*. I aquest poble és un model de fidelitat a si mateix.

* * *

4.—Un geni representa la capacitat màxima assolible per un poble,—és una mesura de sa vitalitat pervenidora. Però només la intel·ligència normal i promig és la vera mida de la cultura dels pobles. O sia: el promig d'alçada, pes, color, natalicis, sensibilitat, memòria i diverses apteses intel·lectuals i físiques, que podríem establir en la *vivent* i real suma d'individus que valoren pràcticament i típicament el poble català,—aquest promig, serà sempre la realitat del poble català i el seu sentit. I els pobles són més

grans com més troballes del geni passen a la cultura viva de la intel·ligència promig.

* * *

5.—Aquesta intel·ligència promig, en bona realitat, és el poble, el veritable representant del poble català.—La diferència entre poble i públic, es només en l'actuació.—Un geni és encara poble, forma part del poble a qui pertany.—I aquesta intel·ligència promig, amb sa normal cultura, està en condicions de gaudir del vers de no importa quin poeta nacional o estranger, i de la prosa del més excel·lent dels prosistes, o pot entendre un elemental tractat de qualsevulla ciència,—encara que sortosament faci negocis. Es una fortuna per a Catalunya, que avui aquests individus siguin milers.

* * *

6.—Veritat és que aquests milers d'individus d'intel·ligència promig no estan en condicions d'entendre ni compendre les actuals altes teories matemàtiques i científiques. Però, avui aquestes coses ja no són fàcils,—ni deuen ni poden ser-ho. La preparació necessària per a poder pensar en aquest especial ordre de coneixements és tan enorme, que són pocs, àdhuc en els millors climes culturals, els capacitats per a excel·lir-hi. L'intel·ligència promig, instintiva que, aquestes altes coses seràn patrimoni seu, així que biològicament li siguin necessàries.

* * *

7.—Uns versos, una pàgina de prosa,—llevades rares i originalíssimes excepcions,—per tal que remembin la vida dels homes i cantin en aquell tons inalienable del individu que és el jo, arribaran a ésser gustats i *gaudits* per aquesta intel·ligència promig qui representa el poble.—Deixaran només d'ésser sentits, és a dir, perdran tot principi humà de simpatia,—la possibilitat d'entesa,—aquells autors profundament hermètics o exageradament interns i personals;—els que no es mouen de l'exangüe torre de vori dels dogmes; els que transformen en principis estètics invio-

lables les seves predileccions preciosistes.—
Que de llunya l'entesa!

* * *

8.—Però, la intenció només d'honest tracte amb el poble, ja és un doble guany. Guany per al poble—intel·ligència promig: guany per al poeta o prosista, que ja tracta de corregir errada més gran comesa pels autors catalans de quinze anys ençà. La intenció només d'aquest tracte clar, és un bé patri que mai pot noure; que pot caldament ontribuir a l'avançament general de la cultura i de la vera unificació de l'estil parlat del poble català. Anar al poble ¿no seria, per ventura, el primer pas perquè el poble anés al poeta?

* * *

9.—Els casos Edgar Poe, Goethe, Novallis, Hölderlin i tants altres, sot la llum d'una psicologia profunda, ensenyen caires d'humanitat insospitables, però mai són un argument *contra* el poble,—tot admetent que puguin áser-ho contra certes i temporals *sancions* del poble.—Malauradament, el cas català, el de l'actual instant català, no és aquest. Els *catalans-ara*, a sincerament parlar, no tenim un Poe o un Goethe que *oposar* al poble, per a exigir-li amb ses pròpies paraules una *obediència*, ja que no una fidelitat. Es entès?

* * *

10.—L'aparent més que real divorci entre el poble i aquests grans individus de bella excel·lència ¿no es deuria potser a un cert principi d'enemistat, de latent desdeny per l'home que no permet establir un corrent cordial entre l'home-lector i només que lector (o sia: l'home-poble, l'home públic), i l'ensuperbit o massa turmentat home-autor?—Tant rebutja aquella supèrbia que pren al lector per un enemic, com una fredor, pedanteria, abstractisme o aquella sàdica complaença en el dolor que és la més subtil de les formes de la venjança. Però la casta, la profunda, la sagrada festa òrfica de l'Escriure,—és bé altra cosa superior.

* * *

11.—El divorci entre el poble-públic i les altes mentalitats més amunt esmentades, és

donador de fecundíssimes psicologies.—Es d'una ben especial delicadesa erigir-se autor; (s d'una responsabilitat no prou ben considerada, pels mateixos autors començant. Calen moltes ablucions per a dirigir-se al públic —i públic ja és el mateix autor—; calen moltes renúncies i moltes pèrdues entranyables,— més entranyables que un vici, un defecte o una passió. Cal començar per ésser fidel al sentit de la pròpia individualitat i honradament fer-se comprensible. Altrament, no hi ha dret a queixes i justificacions imperitinentes.

* * *

12.—(Cal remarcar que al·ludim sempre al gran autor, enc que no siga un geni. Els grans autors de segona i tercera avariada i bonica, més o menys famosos en la ultra-civilitzada Europa d'avui,—en la civilització *foie gras* europea d'ara—aquecs no suporten de bona fe un examen joics i remuneratiu de psicologies que enriqueixin el cabal dels coneixements generals de l'home.—Són així com inevitables *faits divers*, somes epidèmies residuals d'èpoques de decadència o de trànsit, amb major o menor gracilitat disfressades. Autors catalans: cal·leu abans de consentir aquestes formes de mísera *autoritat*.)

* * *

13.—Existeixen dues menes de grans autors: els normals—segurament els de més fecunda transcendència—i els extraordinaris,—o sia: els del profund encís temptador. Els primers són per al públic-poble, els que avui necessita Catalunya; els segons, són per als professionals exclusivament. Els pobles no compten amb grans autors extraordinaris sinó en períodes de molt avançada cultura. Un gran autor extraordinari, en un poble de cultura incipient, que encara sigui tributari en certa mida de l'estranger, és més aviat una malura que un tresor, particularment si forma escola. Llavors, la diferència de nivell cultural entre el poble i la *élite* es manifesta per la incomprensió mútua. Quan això arriba, realment, aquell poble experimenta una pèrdua d'unitat d'estiutzació psicològica col·lectiva, que mai compensa la ricor de l'obra del gran autor extraordinari.

* * *

14.—El nombre de coses que sostenint altre criteri es poden escriure amb enginy i per-

fecta lògica és verament gran. Però, actualment, en aquesta crisi o manca d'entesa entre el poble i la intel·lectualitat catalana, Catalunya necessita que com més que perfecta mental lògica i actituds excessivament culturals, iròniques, pragmàtiques i expectatives. La lògica, la raó, son avui potser les dues coses menys *interessants*, i *com a fi*, menys necessàries a Catalunya. L'actual moment català exigeix dels catalans altra cosa que la migrada satisfacció de tenir *només* raó i ésser lògics. La lògica i la raó, són com unes naturalíssimes funcions digestives mentals que ja atribuïm, com la honradesa, a tot català pensant. Tampoc ho creguem un mèrit, sinó un deure comú i usual, *patrimoni de tot el poble*.

* * *

15.—Tot català intel·ligent promig, sap i sent que avui, abans que comerciant, poeta artista, savi, filòsof o intel·lectual, abans que art o professió, abans que tot, és català, i al que així no senti, que Catalunya futura li ho pagui un dia. Tot català intel·ligent promig sent i sap que son art, ofici, professió o dèria, de la mateixa manera que les seves personals característiques, no poden influir en les bàsiques aspiracions de sa catalanitat inalienable i exigent. El que poden fer aquestes vives palanques, és avançar vers el present la data del terme que cal assolir. Res més. No seria hora d'iniciar una política cultural *d'estímul*, vers el poble, però sense perdre de vista les immortals, les augustes fites clàssiques?

* * *

16.—(Aquesta indicació posa de nou el problema que altra part, fa mesos, hem enunciat: ¿es tracta, per als catalans, de construir una cultura de la pàtria o una pàtria de la cultura? No s'ha d'escollir: cal intensificar avui una cultura de la pàtria. O sia: cal arribar al poble o atraure'l de nou. Cal parlar-hi *net* el seu propi llenguatge i no un altre que *encara* li és foraster. Cal donar-li o pendre-li aquella paraula que establirà altra volta la clara comunicació entre el poble i els seus capdavanters.—Aquesta tasca implicaria la impossibilitació d'una exemplarment forta i rica cultura personal?—Mai.)

* * *

17.—Era poble el públic de *Pitarra*?—Com, doncs. l'equivalent actual d'aquell públic-poble menestrai, totes les proporcions guardades, no té el seu *Pitarra*?—Es que no hi ha públic, ni poble a Catalunya?—Es que aquesta intel·ligència promig catalana no podria, no pot entendre les intel·lectualitats catalanes d'ara?—Seria potser que la intel·lectualitat catalana subestima el poble?—Creure qualsevol d'abdues coses, és una ofensa als catalans tots que no ens podem permetre, en la present època—la de més cultura coneguda a Catalunya.

* * *

18.—Per què, doncs, repetim, la intel·lectualitat catalana d'avui,—aquella que ha posat, per exemple, la qüestió del teatre català-bo i no té públic-poble?—Ho direm amb mediterrània claredat: perquè, en la major part dels casos, l'intel·lectual, en lloc de parlar, sentir i amar els vitals interessos i passions del poble català *d'ara*—i hi ha eternitat en *l'ara* de tot poble vist per un poeta—; en lloc d'exaltar, exaltar o castigar aquesta cosa meravellosament viva que és nostre poble, no l'entreté sinó de coses minses, personalíssimes, culturals en excés—fins al professionalisme pur—, i en lloc de donar obres, s'exerceix en crítiques més o menys encertades.—Una recensió, una bella crítica, enc' donada per un geni—i els genis són rars—és allò que pot menys entusiasmar, perquè no permet sinó en un pobríssim mínimum la vida de l'opinió particular del lector. Així han empetitit prodigiosament les obres que, en general, es produeixen com sorprenents camafeus, només per a iniciats.

* * *

19.—I la crítica, la cosa forana, les qüestions minuciosament tècniques, estil, regles, normes, mots, miques personals i detallismes, han absorbit la vigoria que podia dedicar-se a la catalanitat de totes les grans i petites humanes qüestions mundials.—L'esperit crític, el crític—aquest poeta *fallit*—ha evitat inconscient l'exercici del fonamental instint de la catalanitat, sense la qual, no és possible arribar al poble ni tenir un públic, ni provocar, com diria Spinoza, una *affectio* que podia senzillament conseguir-se amb claredat clàssica, donar verament idees, honestat de llenguatge i en la honrada tria del llenguatge,—i *passió*. Perquè cal mica la *passió*, autors catalans,—i l'*Encís*.

* *

20.—A sincerament parlar, en la gran massa de la producció intel·lectual catalana d'avui, el bon, el fort, l'equilibrat, l'*irònic* poble-públic d'ara, no s'hi sent al·ludit; li sembla que li parlen d'un altre i per altres, i les coses del dit intel·lectual—expurgat de la cordial col·laboració del poble—prenen els aires bona cosa ridículs, d'així com filles de *parvenus* de la cultura i la civilització. El terrible i faedor orgull mascle que en tot català viu—no s'hi avé amb aquest fred isolament de l'intel·lectual: es sent vexat.—Cal pensar, de seguida que del català es tracta, en la inconcebible ricor de seculars instints suara desvetllats, i llavors esco mpendrà aquest fenomen de l'afirmativa audàcia interna de tot català per ignar que siga.—Aquest efectiu allunyament de la massa intel·lectual, el català promig el cotitza com una infidelitat, com un agre cas de *flagrant delit*.

* *

21.—Alguns poetes actuals observen que nosaltres, els catalans, no serem mai universals, fins que nostres pròpies sien prou vivència, per a com a, *catalans*, travessar la frontera i interessar humanament els estrangers.—Però, per a interessar l'estranger, cal abans interessar el propi poble, descobrir-li el que sent, pensa i aspira, potser, sense saber-ho, d'una manera quasi inconscient. Perquè, per *paradoxal* que sembli, el català és encara un home que aspira a semi-déu.

* *

22.—Aquesta aspiració a possibles semi-déus noucentistes, la trobareu àdhuc en el darrer dels catalans, que quan mira al pri-

mer—i aquí poseu l'il·lustre nom que es vulla—sembla dir: «Som tant a tant: el que tu fas, també jo ho faria.» Invitem a pensar seriosament, en la força d'encís, passió i argumentació necessàries per a dominar i dirigir un poble d'aquest exponent vital.—Quan aquest fenomen es dóna en un poble vivent, no és de fàcil creure que els intel·lectuals puguin *eludir* o *evitar* aquest poble que compta per *individualitats* els individus que el componen.

* *

23.—¿Com, doncs, no voler-hi tractes amb aquest poble que ha crescut tant, en tots ordres, durant aquests deu darrers anys, i en particular el temps de la guerra?—Com no *agredir-lo* despietadament? Com no pendre-li els seus herois, els seus costums, aquells defectes monstruosos, i tornar-los-hi, com a través d'un cristall d'augment, castigats o lloats amb la immàcula claredat del poeta?—Això vol dir que s'ha de *descendir* al poble, davallar-hi i confondre-s'hi?—Parlar-li net el seu llenguatge i naturalitzar-n'hi un altre de superior, ¿significaria renúncia, recular, real pèrdua dels guanys i adquisicions noucentistes?

* *

24.—Això vol dir que cal *rebaixar-se*? que cal deliberadament i artera cercar la popularitat? que cal no moure's del folk-lore? que cal abandonar les normes de fins ara? No. Però, cal aplaudir aquest retorn al poble que ara s'inicia—aquest retorn que amplificarà els espais intel·lectuals i obrirà la porta a noves orientacions i noves normes mentals, psicològiques i artístiques, que generosament competiran amb les que avui encara dominen.

CRISTÒFOR DE DOMÉNEC.

Setembre, 1921.

Aquest número
ha passat per
: la censura :

Introducció a l'estudi de la política psicològica

IV¹ (I)

Una de les preocupacions sobre sortints en l'obra de Georges Sorel és, justament, la d'evitar la dissolució de l'impuls socialista contemporani en el detall crític, en les decepcions de l'experiència revolucionària aprofitades pels doctrinaris de la pseudo-ciència evolucionista, profetes del *trànsit natural* i, sobretot, en el pessimisme de la seva filosofia de la història.

Escrivia Sorel en una època en que el socialisme era seriosament influït per la crítica dels economistes i Sorel no podia defensar-ne l'impuls amb els arguments d'un socialista ortodox sense trair les seves íntimes conviccions. La preocupació de Sorel era la de molts homes del seu temps. Sorel, però, presenciava l'enrunament de la utopia marxista en el moment en què ell mateix estudiava la valor social de la utopia i dels mites en la història.

Constava que les doctrines socials actuant amb eficacitat (Vilfredo Pareto remarca justament que seria millor dir *els sentiments manifestats per aquestes doctrines*) prenen la forma de *mites* la funció dels quals no consisteix en la realització de llur contingut ideològic sinó en llur manera d'actuar com forces motrius generadores d'acció. «Cal jutjar els mites—scriu Sorel a «Les Reflexions sobre la violència»—com a mitjans d'acció sobre el present i tota discussió sobre la manera d'aplicar-los materialment en el curs de la història està mancada de sentit».

Sorel observa, així, contràriament a la opinió dels utopistes, que hom no pot seriosament pretendre que l'acció social realitzi una utopia determinada. D'aquesta ma-

nera Sorel és pervingut a matar radicalment la il·lusió utòpica, la dels revolucionaris aspirant a la instauració violenta d'un estat de dret superior i l'evolutiva del positivisme reformista creient que la història s'encamina vers la realització d'una ideologia per etapes progressives.

En aplicar a fets actuals el resultat de les seves investigacions, Sorel estableix, naturalment, que la revolució de Marx i la vaga general són formes mítiques contemporànies. Es aleshores que apar més sensible la dificultat en que es debat Georges Sorel. ¿Com salvar l'impuls socialista del pessimisme de les pròpies verificacions? Aquesta pregunta és implícitament formulada des del moment que Sorel tracta de contestar-la.

En els seus estudis ha volgut separar el mite de l'utopia presentat al primer com expressió d'un acte de voluntat pura. Sorel, diu al proletariat: «Si no podem representar-nos l'esdevenidor com la realització de les idees jurídiques que veiem elaborar-se en el sí de la societat ni pel mitjà d'un trànsit natural ni d'una imposició violenta, no deixem, però, d'obrar seguint l'impuls de la nostra voluntat representada en el mite». Sorel fa aleshores la apologia de la violència i de la vaga, significant que el proletariat que les executa està més a prop de la veritable ciència fent història instintivament que no pas els evolucionistes que en nom d'una pseudo ciència recomanen procediments moderats. L'autor de «Les Reflexions» dona, per tant, un consell cornelià a la classe treballadora; la invita a l'acció heroica prescindint dels càlculs utilitaris i dels ensomnis de felicitat igualatària. Si els mites són la valor motriu de la història, cal seguir-los per ells mateixos, la vaga: per la vaga, la violència per la violència (I).

No és difícil notar que Sorel mescla dos mètodes: l'un demostratiu; l'altra apologètic. Amb el primer demostra experimentalment la naturalesa del mite, representació d'una voluntat col·lectiva, sense, però que el contingut ideològic en què es representa aquesta

(1) Per una distracció nostra es publicava a LA REVISTA del 1 de setembre, amb el número IV d'aquesta sèrie, en lloc de l'article corresponent, uns apunts que ens servien de guia en el moment de redactar-lo. Necessàriament aquells apunts devien deixar en el lector una impressió confusa tant per la interinitat d'algunes consideracions com per l'excessiva abreviació d'algunes altres, que per al nostre ús particular quedaven sobreenteses. Seria difícil en un treball d'aquesta naturalesa, esvair amb unes quantes notes complementàries aquella confusió, i com que per altra banda l'article involuntàriament substituït és un antecedent indispensable a les conclusions, preferim publicar-lo ara en atenció als interessats en aquest ordre d'estudis, pregant als lectors i a LA REVISTA que ens perdonin el desordre ocasionat.

(1) «Qu'est-il demeuré de l'Empire? Rien que l'épopée de la grande armée. Ce qui demeurera du mouvement socialiste contemporain c'est l'épopée des vagues.» *Reflexions sur la violence.*

voluntat siga materialment realitzable en la història. Per altra banda Sorel, portat pel desig que l'anterior constatació no afebleixi els mites contemporanis, apel·la a la raó pragmàtica exaltant el mite com acte de voluntat pura (1).

No obstant, Sorel ha degut sentir sovint que en la cristallització del mite la part de la utopia és formidable. «Els mites revolucionaris actuals—diu Sorel en la introducció a «Les Reflexions»—són quasi purs d'utopia; no són descripció de coses sinó expressions de voluntats». Certament, expressions de voluntats sostingudes, però, en gran part per la visió d'un estat de coses, per un teixit complex de fets de consciència de caràcter afectiu que prenen en la utopia forma representativa i esdevenen sentiments íntimament relacionats amb aquesta representació.

En deslligar-lo de la il·lusió utòpica el mite sorelià queda mortalment ferit. Del que signifiqui aquest quasi de Sorel depèn l'eficacitat del mite. Per pura convicció pragmàtica no tingué màrtirs la Església ni en tindrà el socialisme. Quan l'esperança és perduda, la voluntat que s'hi confiava s'afebleix ràpidament i l'actitud reformista, el prudent tement de les possibilitats, la pseudo ciència social evolucionista són menys una doctrina que un refugi de l'optimisme.

Així com Seillière en presentar un poc arbitrariament l'impuls sentimental i els apetits místics com el costat dolent del nostre esperit prescindeix de la valor pragmàtica d'aquests estats psíquics i arrisca les possibilitats d'acció racional que contenen Sorel en combatre sistemàticament el positivisme científic dins del socialisme, disminueix excessivament la valor pragmàtica d'aquesta tendència.

Quan l'home del Renaixament ja no pogué creure's centre de l'univers abans d'avenir-se a no demanar res al seu destí preferí despendre a demanar-li massa. Amb el retorn al naturalisme i amb el conreu de la veritat antimetafísica l'home del Renaixament tractava de salvar les possibilitats de una nova fe. El càlcul matemàtic i la construcció de la seva màquina feixuga permetien a Leonard imaginar la divina conquesta de les ales. Pel mitjà del dubte filisòfic i de la recerca positiva, afeblidores de la fe religiosa, hom descobria la fe humanista que devia expandir-se en tantes i tan il·limitades direccions com anhels tenen els homes com si

quan l'una és positivament recorreguda fós alhora idealment prolongada. Quantes utopies i quants mites contemporanis no han nascut del corrent científic i positivista del Renaixament!

Sorel explica, en la introducció a «Les Reflexions», que apòia la seva obra en una interpretació pessimista de la història i es regirà contra l'optimisme des de Sòcrates fins als dialecticians i oportunistes contemporanis. Nosaltres creiem que tant l'optimisme de Sòcrates, com la «joia de viure del Renaixament i l'estoïcisme amable dins de la «sagesse», com el pessimisme d'Esquil, la passió dels místics i l'estoïcisme dins de la violència, són forces morals capaces de convertir-se en contacte amb els esdeveniments en llevat de mites formidables d'un sentit sovint oposat a l'original. De la mateixa manera que cal considerar els mites com a mitjà d'acció i tota discussió sobre llur aplicació està mancada de sentit, cal tenir per absurde que una idea o una demostració de valor optimista o pessimista hagi d'influir en la història crean mites d'una mateixa significació. Es indubtable la contribució de l'optimisme socràtic en els mites cristians pessimistes i podria ser igualment possible la contribució de Sorel a l'oportunisme i al positivisme socialista pel mitjà de les seves exaltacions i de la seva apologia de la violència.

El positivisme metafísic a la manera de Comte és el positivisme del poble. Una activitat rigurosament, estrictament experimental no existeix com a corrent social. Quan una verificació es fa evident en el poble i contrau un dels seus impulsos sentimentals és per a bastir damunt la demostració un altre edifici sentimental.

Les constatacions sorelianes adreçades a unes masses abrindades per la il·lusió utòpica en la mesura que hagin estat compreses, poden significar socialment una contribució al moviment de correcció racional i de verificació experimental, de més o menys valua científica, que ha vingut a contraure l'impuls socialista. Uns mites socialistes sense l'esperança en l'adveniment d'un estat de dret superior difícilment determinaran la violència però totes les demostracions pessimistes de Sorel no podran evitar un «qui sap?» optimista que s'avé perfectament amb les hipòtesis dels científics i amb el reformisme dels evolutius.

Per això de Comte a Hegel, de Seillière a Sorel, de la mateixa manera que els navegants del segle XVI experimentaren l'esfericitat del món físic, els homes del segle XX comencen d'experimentar l'esfericitat enllunadora del món espiritual.

JOAN ORS.

(1) Els judicis contradictoris sobre Sorel provenen, en el nostre concepte, de si l'un o l'altre d'aquest dos aspectes és mirat amb preferència. Gide, que considera sobretot la part apologètica de la violència qualifica d'incomprensible l'obra de Sorel. Vilfredo Pareto, que s'interessa per la demostrativa, diu que l'obra de Sorel és la d'un veritable «savant.»

Moralitats i pretextos

Comencem de llegir la propaganda interesada d'un gran film italià a base d'interpretació de l'Antic Testament.

Per pudor més que per respecte confessional rebutgem aquesta bíblica figuració.

I repetim: *Al començament era el Verb.*

El Verb que vanament voldrà estrafer la muda i frenètica paròdia del mimetisme expressiu d'una pel·lícula.

* * *

L'urbanitat en dotze lliçons. Manualet recomanable quan haureu llegit la manera de tenir la paraula fàcil i el gest seductor i la voluntat obedient i la riquesa i l'èxit al vostre abast.

Però si desessiu totes aquestes maquinetes de negoci editorial i llegissiu amplement les *Lettres sur la souffrance* de la senyora Elisabeth Leseur hi guanyarieu.

I arribaria l'hora de exigir que dins els pensionats per senyoretetes del gran món no calgués més urbanitat que la que s'aprèn en aquestes *Lettres*.

* * *

Ara que l'Estat accepta tots els donatius, no seria l'hora de donar-li una Constitució nova?

* * *

Em plau la lectura feta caminant. Em plau assenyalamment de llibres en els quals són controlades l'intel·ligència i la sensibilitat com en el llibre de Mr. Bernoville *Minerve ou Belphegor*?

I em plau que a mig paràgraf em distregui la rialla grassa de dues comares que tornen dels banys o la violència del reflex del sol damunt les pàgines obertes del llibre.

* * *

Oblidant el mot que havíem dit:—Estimem els clàssics i rebutgem els classicistes—insistia el pedant en aconsellar-nos el retorn a les figuracions de les velles mitologies amb

l'excusa que ens desavesariem de parlar de nosaltres.

I tant s'arribà a insinuar el nostre conseller que a l'últim li ha endevinat tothom el secret: —Ell estima els deus perquè sempre eren els altres qui en parlaven. Ell voldria ser com els deus perquè parlessim d'ell sempre.

* * *

Una de les més fortes originalitats de les lletres italianes dels darrers anys és l'interès crític.

Naturalment sota el nom de crítics alguns fan surar una mentalitat mediocre.

Però, veusaquí l'experiment: Aplegats en volum els escrits dels mediocres perden la vivacitat periodística que ens podia il·lusionar de primera lectura.

En canvi els escriptors bons:—Slataper, Renato Serra, de Robertis, Prezzolini, Thovez— guanyen per als seus escrits qualitats noves en donar-los'hi estructura de llibre.

* * *

Quina parada d'intel·lectualisme feixuc un match qualsevol com el match Carpentier-Dempsey!

Caldrà, perquè ens alliberessim d'aquesta manca d'higiene de la ment i d'alegria de l'esperit restaurar com un exercici físic l'ensenyament tradicional del grec i del llatí: Declinacions i conjugacions i llistes de verbs irregulars.

* * *

L'obra d'un poeta en activitat no serà mai una petrificació del llenguatge. Cada poeta incorpora al seu idioma una vitalitat nova.

Els filòlegs en activitat són també una mena de poetes. En Pompeu Fabra i En Rovira Virgili no s'acontenten de monumentals petrificacions de la gramàtica. Per això fan bona aliança amb els poetes i el mateix moviment els fa marxar plegats.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

Poesia catalana

VEREMA DE PLORS

Si poses ton oït damunt la terra dura
sentiràs el soroll d'un riu que res l'atura,
corrent, sens buf de vent ni amb aire de pendís.
Sentiràs el brogit d'un riu mai fonedís
si poses ton oït damunt la terra dura.

Aquest riu és rebel i noble, com el mar,
el llit que duu ses aigües no es sap on va a acabar;
el doll, és doll dels plors que es ploren cada dia:
tal llàgrima eixugada en galta que enrogia
neix dins del riu rebel i noble, com el mar.

De quin color serà el corrent del riu que passa?
Verd com la il·lusió que ens fa la vida lassa
o roig com la dolor amb que es vesteix el dany?
Si es fonen dins del riu llàgrimes de tot l'any,
de quin color serà el corrent del riu que passa?

Es la dolor que es sent la que tenyeix els plors.
Tot l'any, el llagrimaig ens és donat, Senyor,
com la verema gran dels raïms invisibles,
que creixen com un cor de batecs intangibles
i que cada gotim és un penjoll de plors.

I aquests llagrimaigs meus, Senyor, que jo he vessat,
quina onada els conté? potsé el bruit que he escoltat
és pel dolor del plor que encara s'estremeixen?
Si els meus benefets passats, Senyô, és que s'ho mereixen,
deixeu-me oir quin plany fa el plor que jo he vessat!

J. MILLÁS-RAURELL.

Aportacions

Del llibre de F. Gay "L'Irlande et la Société des Nations"

I

La creuada per l'alliberament dels pobles.

Durant tot el temps de la guerra els governs dels països bel·ligerants s'han esforçat a ensenyar a l'opinió pública mundial la justícia de llur causa. Un esforç ple de continuïtat i de coherència fou fet per una i altra banda per tal d'exposar als països neutrals els fonaments ètics dels fins pretesos.

Els aliats, principalment, mai no deixaren d'afirmar que ells no es proposaven cap conquesta; però que, enduts contra llur voler, dins el corrent de la més terrible de les guerres, no deixarien caure les armes de la mà fins que assolissin fer impossible el retorn d'horror semblants... començant per reduir a la impotència els autors responsables del conflicte—imposant després una reducció en els armaments i instituint entre tots els Estats una associació veritable—i, per fi, aportant una solució justa a totes les inquietuds internacionals que periòdicament torben la pau del món.

Mai abans no s'havia afirmat amb tanta noblesa i bon sentit, ni denunciat amb aquesta sinceritat i vehemència la follia noïble dels imperialismes, la vergonyosa immoralitat de la vella política d'anexió, d'opressió, d'esclavatge de les petites nacionalitats.

Una veritable «literatura» nasqué d'aquesta afirmació a tota hora repetida. En la premsa, en el llibre, en el teatre, en el sindicat i en l'Acadèmia, en les esglésies i en els sillons doctorals de les nostres Facultats, hom estigmatitzava els crims comesos en nom d'un sentiment nacional exagerat i monstruós. (1)

Mentre en milers de quilòmetres es prosseguia l'abominable carnisseria, l'Europa recollida, escrutava, examinava en la seva pregonesa, la consciència internacional. ¡Quins quadros tan patètics! quines esblaimants evocacions de les iniquitats executades en el debut del segle XX per les grans nacions civilitzades, amb l'apoi o, almenys, amb el silenci complís de l'Europa!

Hom descobria amb les qüestions d'Alsàcia

i del Slesvig—els dos més recents «pecats mortals» del món modern—tota una sèrie d'anguniosos problemes, amb els quals no havien pensat ni els diplomàtics, per a inquietar les placideses ciutadanes de les nostres democràcies.

Des de centúries una Polònia i una Bohèmia esperaven el seu alliberament, mentre la Itàlia i la Sèrbia servaven al cor l'enyorança de les seves províncies irredentes. Continuament agitats per direccions i moviments revolucionaris i separatistes, la Catalunya i la Finlàndia suportaven ben malament el jou d'un poder central estranger...

Altrament hom prenia cura d'oposar amb claredat els sentits contradictoris i a cops equívocs del mot nacionalisme. Si hi ha un nacionalisme legítim, condició vital del desenrotllament d'una nació i que oimés és tan nescessari per a ella com necessari és a l'individu l'amor a ell mateix, hi ha, en canvi, un altre nacionalisme al qual els polítics haurien hagut d'anomenar amb un altre mot... aquest nacionalisme gallejador i bel·licós, agressiu i provocador, que fa a gratcient un ídol de la pàtria, pel qual accepta que hom encadeni algunes nacions esclaves...

L'Alemanya, l'Austria-Hongria, la Turquia, estaven ben bé en el nombre d'aquestes nacions opressoras que estiraven darrera d'elles, com en trist trofeu, províncies subjectes i nacions esclaves. Hom es captenia de fer dels homes uns veritables ciutadans i de donar als esclaus les seves llibertats. Aquest era, al dir dels Aliats, el fi darrer, l'objectiu, el sentit de la guerra. Aquesta, que començà essent una lluita defensiva, es performava en una creuada per l'alliberament de les nacionalitats oprimides (1).

Els homes d'Estat que han estat els primers

(1) Hauria estat fàcil aportar ací alguna de les afirmacions més autoritzades dels homes d'Estat de l'Entente. Asquith o Viviani, Georges V i Poincaré, Lloyd George i Briand, gairebé no han redactat una proclama ni pronunciat un discurs, sense repetir aquestes declaracions mateixes. Citem a l'atzar el discurs d'Edward Grey a la sala Bechstein.

«Volem que les nacions de l'Europa puguin ésser lliures de viure independentment llur vida, d'escollir, amb plena i entera llibertat, la forma de govern que plaent els sigui i adequada a llur desenrotllament nacional; i això, tan com per a les grans, ho volem per a les petites nacions.»

(1) Cf. Th. Ruysen: De la Guerre au Droit, p. 126. París, 1920.

apòstols d'aquesta creuada, potser sí que no tenien tots ells una mateixa fe en aquest nou Credo; però les idees són a cops més riques, més poderoses del que s'imaginaven aquells que les llancen en circulació. Tan si ells s'ho proposaven com si no, el cert és que, durant llargues mesades, aquesta literatura, sincera o no, creà atmòsfera, determinà profunds moviments dels esperits, dels quals en cop-sàrem a poc a poquet la revelació, a grat i a mesura que anem tenint, de cap a cap, la confessió de l'home de gran guerra (1).

Des de llavors sabem que aquests mots llançats dins l'ambient polític, en un discurs... aquestes paraules, aquests accents, anaven a sostenir el soldat en les trinxeres del front i feien néixer fortes esperances en els cors de tots els fills de totes les pàtries oprimides. Ignorant les subtilitats de la diplomàcia, plens de credulitat, els pobles mesos en esclavatge, han confós—un instant si més no—la causa dels Aliats amb la causa sagrada de llur patriotisme...

TRAD. R. N. I B.

LES ARTS PLÀSTIQUES

Una exposició Regoyos a Madrid

à Juan de la Encina.

Fa poc, en la part baixa de la Biblioteca Nacional de Madrid, s'ha celebrat una exposició de 93 obres del pintor Dano de Regoyos.

L'havem visitat malgrat la recomanació de no fer-ho. Hi ha qui combat certes tendències de la pintura moderna com si es tractés d'assumptes polítics. Aquesta mena de gent tenen també trucs polítics, i, per tant, no combaten l'art modern d'una manera directa. Diuen:—No és que X no valgui; però els que han organitzat aquesta exposició, li han fet un flac servei.—Després resulta que en l'exposició hi ha tota l'obra de l'artista, com en l'actual de l'excel·lent pintor Regoyos.

Es curiós el que passa a Madrid: aquest poble, que té un posat gloriós en qüestions de pintura i ha tingut darrerament un estol d'artistes de talent, els Lucas, Alenza, Mercar, Esquivel i molts altres, no sap admetre cap dels aspectes intel·ligents de l'art modern. Les escames li arriben de tots els extrems de la península Ibèrica: ahir, l'andalús Vàs-

quez-Díaz; avui, en Regoyos; abans, en Picasso; en Canals, en Nogués, l'Anglada i altres catalans. Les exposicions vénen a Madrid, tenen èxit de cortesia i de cútica a voltes; però no commouen a ningú, i, a jutjar pels antecedents com demà, aquesta gent de Madrid recorden que el Pantoja i el Coello varen pintar els seus avantpassats. Fa més de tres-cents anys, i que si ells encara dormen en els llits que varen morir aquests senyors, bé poden platar-se i viure tranquils. Aquesta poca predisposició dels castellans a acceptar nous valors creiem que té unes arrels tan dures, que la mateixa importància ens excusa de tota recerca.

Tornant a en Regoyos, i escollint les millors teles, una *Vista de Pasajes*, *Día de fiesta*, *Salida de las lanchas de Ondárroa*, *Lezo*, *Atardecer en Algorta* i unes pomeres sobre el mar, tenim en Regoyos en son millor aspecte. Pintor sincer que ha sabut trobar una fórmula personal que respon a la seva manera de ser; colorista profund, obté harmonies d'una raretat insospitada. Però, al costat d'aquestes teles excel·lents, altres ens semblen descuidades. Feia necessària en certs temperaments aquesta feina desigual de preparació d'agutzament de la visió per a obtenir l'estat de gràcia, tan difícil d'assolir, que fa el miracle de la creació artística sens dubte. La desigualtat en la producció ha estat patrimoni de tots els artistes que han existit; però en

(1) Voldríem ara indicar l'apoi prestat pel Sobirà Pontífex a aquestes campanyes pacifistes. Ens serà a bastament recordar aquells mots de l'exhortació apostòlica als bel·ligerants i a llurs caps, del 28 juliol 1915. «Cal que hom ho reflexioni bé—diu el Sant Pare;—les nacions no moren pas humiliades i oprimides, duen indignades el jou que els ha estat imposat, covant la revenja i trametent de generació en generació un heretament, ben trist, d'odi i de venjansa. Per què no sospesar des d'ara mateix, amb una consciència serena, els drets i les aspiracions del poble?»

Citat per Monsenyor Baudrillart, Benoit XV, p. 36. París, 1920.

altres temps en què la composició i els procediments tècnics tenien major importància, la sensibilitat era, naturalment, més supeditada a aquests altres valors, i les caigudes per tonor eren grans, com en la nostra pintura moderna, que sembla fiar-ho tot a l'instint. Hem dit, sembla, perquè en la més lleugera i àgil improvisació hi cap, per part de l'executant, una ordenada i especulada preparació.

En Regoyos va viure i morir entre nosaltres, va pintar els suburbis barcelonins, les muntanyes del Tibidabo i Sant Pere Màrtir, va celebrar algunes exposicions. El museu hauria de procurar-se i tenir una bella representació de l'obra d'aquest pintor, el més fort i personal dels pintors de Bascònia i un dels primers artistes del seu temps.

D. CARLES

ELS LLIBRES

LA PARAULA. *Iniciació a l'Ensenyament oral dels sords-muts, per P. Barnils.*

L'Escola municipal de Sords-muts, que amb tanta esplendidesa sosté el nostre Ajuntament, ha demostrat les seves ànsies de progrés amb la publicació d'una obra destinada a la iniciació a l'ensenyament oral dels sords-muts. El seu autor, que és al mateix temps el director de la susdita Escola, el doctor Barnils, que tant s'ha distingit d'un quant temps ençà per la publicació de meritíssims treballs filològics, fonètics i sordo-mudístics, s'ha proposat amb aquesta obra inaugurar una col·lecció pedagògica especial per a les Escoles Catalanes de Sords-muts amb un llibre de text que mancava en absolut en aquelles Escoles. L'obra d'En Barnils consta de tres volums: el primer conté la iniciació a l'ensenyament oral; el segon, un registre metòdic de figures i vocables; i el tercer una guia per al primer ensenyament oral, dels sords-muts. L'obra està profusament il·lustrada amb gràfics i figures d'una impecable pulcritud, deguts al professor A. Gelabert. En resum, una obra que al mateix temps que demostra grans coneixements científics en son autor, revela una magnífica orien-

tació dintre dels moderns mètodes pedagògics de la sordo-mudística. Des d'ara podem dir que els nostres sords-muts podran aprendre a parlar català i es deslliuraran definitivament del turment que per a ells suposava l'esforç terrible d'aprendre amb mètodes deficientes una llengua forastera, i encara sense mitjans pedagògics suficients.

EL LLIBRE DE MAR. *Publicació de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona amb motiu de la festa celebrada a la platja de l'Escola del mar el dia 31 d'agost d'enguany.*

Inicia aquest llibre una sèrie d'antologies monogràfiques catalanes que de temps enyoravem. No dubtem que l'eficàcia ha de completar l'èxit amb què l'obra de la comissió de cultura ha estat rebuda.

Els nois compendran i estimaran simultàniament les coses de Catalunya i els homes de Catalunya enaltidors d'aquelles coses; i les generacions de l'esdevenidor estaran acostumades a no deslligar, per exemple, els poemes nostres de la vida de Catalunya.

CAL ESMENTAR

—El llibre ben intencionat i mal reeixit, aparentment documentat i realment enderiat, *A Picture of Modern Spain*, de J. B. Trend.

—El llibre francès, per definició, *Quand Israël est roi*, de Jérôme i Jean Tharaud.

—El llibret *Irlanda, el Batlle de Cork i Catalunya*, aplegat amb un sentit de rectitud que escau a la influència popular que vol donar-se-li, per R. Negre i Balet, amb una introducció exemplar de N'Antoni Rovira i Virgili.

—*Galanies d'amor*, madrigals de F. Rossetti.—Impremta H. Abadal, Mataró.

—*Coses de Tàrraga*, poesies de Ricard Piqué i Batlle.

—*L'assaig, de Bibliografia barcelonina*, del llibreter Joan B. Batlle.

—*Epistolario*, de Josep Enric Rodó.

—Els bons inicis de l'obra de les publicacions *Empordà*, que aplegarà la millor producció catalana d'aquella comarca i la dels autors que s'hi hagin referit en llurs escrits.

LES REVISTES

PATRIES

¿Qui gosaria parlar de desercions a casa nostra?

Cal, en tot cas, que els retrets es facin en llengua ben entenedora i en llengua nostra.

I cal abans que aquell que vulgui fer-los entengui bé que no ens solidaritzarem mai amb la luxúria patriòtica, ni amb les curses de braus patriòtiques, ni amb l'embriaguesa de la tristor d'una guitarra patriòtica simbòlicament passejada per una Companyia de tramvies de la ciutat.

No protesta el Municipi. No hi ha un gest de rebuig col·lectiu per a aquestes misèries que ens empetteixen però hi ha el silenci d'uns quants que judica. Silenci que no té premsa.

Les veus poden fingir-se. Els entusiasmes poden llogar-se. Els silencis no són improvisats ni són venals.

Anys enrera, abans d'aquest silenci dels millors, un poeta nostre digué el darrer mot:—*Adéu*.

Encara potser aquell adéu podia semblar:—*A reveure*

Avui no diem res. El silenci és la nostra frontera. I el treball que encén el nostre silenci és la nostra pàtria.

TEATRES, AUTORS.

Aviat pels carrers de la Ciutat, s'exposaran els cartells de les companyies. Noms d'actors, d'autors i d'obres. Tornarà l'excitació de l'estrena. Nosaltres sols en poques ocasions hem intervingut en aquest nerviosisme. N'hem estat gairebé sempre al marge. Davant la realitat vivent del nostre teatre—llastimós, salvades excepcions escassíssimes—la lectura del teatre estranger ens temptava més que oír i veure les produccions de la majoria dels autors que passen per la nostra escena.

Un d'aquests autors que nosaltres llegim amb gust, és el senyor A. A. Milne. Suara ha publicat els seus *plays* elaborats sota el teixit de les bales del front i al ritme del retrunyir dels canons. El senyor A. A. Milne (ell mateix ho diu) no era—com gairebé tots els soldats anglesos—un jugador de bridge o de golf: jugava a escriure drames i... però més val transcriure les seves parautes, extreptes dels pròlegs que ha posat als seus dos llibres de teatre:

Pròleg de «First Plays» (Chatto Windus, 1919):

«Aquestes comèdies no són escrites per un escriptor professional, sinó per un soldat temporalment professional. Escriure drames és un plaer per a un periodista, tant com el golf, p. e., i un plaer que costa molts més diners i molt més temps. Quan s'ha escrit un article, el primer aspecte que es té és un aspecte de certesa. Un novel·lista, també, sobretot si no és en la «primera línia» —mai he sentit a parlar de cap que no hi fos—pot, almenys, estar segur de la publicació. Però quan s'ha escrit una peça de teatre, no hi ha cap certesa de res, només que d'un desil·lusionament.

Escriure un drama, doncs, mentre jo era un periodista, em semblava un procediment dolentíssim. Penso que *huc* escriure'n—tothom pensa el que pot;—però no és pas una cosa gaire temptadora. Però una vegada en l'exèrcit, la cosa canvia d'aspecte. Cap deure m'urgia d'escriure. La meva missió era lluitar; el temps de lleure era la meva preocupació. Altres subalterns jugaven al bridge i al golf, era una manera de divertir-se. Un altre camí era—per què no?—escriure drames.

«Aleshores vàrem començar a escriure *Wurzel-Flummery*. Dic «vàrem» perquè un altre ha intervingut en aquests negocis molt més seriosament que el Kaiser. Ella escrivia, jo dictava. I si una tarda extraordinàriament apacible sortíem a fer una passejada al llarg dels camins—on no s'hagués de saludar i on hom pogués fumar una pipa sense topar-se amb el Duc de Cambridge—aleshores discutíem la darrera escena i deliberàvem el que havia de passar en la següent. No pensàvem ni en el diner, ni en la publicitat que podia arribar-nos d'aquesta aventura; no s'hi ha barrejat mai un pensament d'ambició en els meus drames fets com qui juga al bridge; ni més desig de publicitat que el tinc quan jugo al golf. Però, secretament, (això no cal pas dir-ho) nosaltres teníem les nostres esperances. Per això potser és que fèiem aquest joc molt més divertit que cap altre.»

Pròleg de «Second Plays» (Chatto Windus, 1921):

«Encoratjat pel revister que va dir que la Introducció del meu primer llibre de teatre era la millor part del llibre, m'aventuro a introduir aquesta segona col·lecció d'una manera igual. Però procuraré no exagerar-lo, en

l'esperança que podrà procurar-me la joia que el meu crític em digui: «El senyor Milne ha millorat quant a autor dramàtic: en això les seves comèdies són extraordinàriament millors que llur Introducció.»

Així doncs, des del moment en què procuro fer aquest pròleg tan desagradable com siga possible, per tal que les comèdies siguin més agradívols, començaré—de quina manera millor?—atacant els crítics teatrals. Relataré una curta conversa que va desenrotllar-se, poc després de la publicació dels meus «First Plays», entre jo i un eminentíssim autor dramàtic:

L' eminent autor (amablement):—El vostre llibre sembla que ha tingut bona crítica.

Jo (desagradosament):—No ha estat pas dolenta, tenint en compte qui són els que critiquen. Però dubto que més de tres habituals crítics se n'hagin ocupat. I, considerant que dos de les peces teatrals que s'hi publicaren no havien estat representades...

L' eminent autor (al qual diverteix la meva innocència): Estimats company: vos no teniu necessitat de compassió. Jo he publicat una obra no representada fa poc, i ningú no n'ha dit ni un mot.

«Ara espero que, encara que lleugerament, les conversacions de les comèdies que segueixen poden fer parlar i moure el crític dramàtic, aquest serà, almenys, molest per aquest curt diàleg. Tots nosaltres, que ens interessem en coses de teatre estem acostumats a llegir, i algunes vegades a fer, acusacions ridícules contra els directors d'escena. Condemnem els pobres homes perquè no volen arriscar una pèrdua de dos o tres centes lliures en una obra mestre intel·lectual d'un jove dramaturg que és una gran esperança, preferint destinar aquella quantitat a posar en escena una cosa d'una obra despreciable, però popular, que li assegura omplir el teatre. Però ara veiem el crític dramàtic, aquest sever vetllador dels més grans interessos del Drama anglès, que és incapaç d'arriscar ni sos xelins ni potser ni dues o tres hores d'un dia) per a llegir l'obra mestre intel·lectual del prometedore jove dramaturg; i dir-nos aleshores amb coneixement perfecte de l'assumpto quan el Director té o no raó a refusar l'obra mestra. No arriscaria ni sos xelins per a encoratjar aquest jove dramaturg prometedore,—prou desencoratjat ja, pobre diable, en les seves esperances de fama i fortuna

—per a dir-li que té raó, i que els seus drames són alguna cosa, o per a prevenir-lo que no gastés ni una sola energia de la seva joventut en un art que no era avinent a les seves aptituds. No, no arriscaria els seus xelins; però escriurà un important (i deixeu que suposem ben remunerat) article, informant-nos que el Drama anglès està arruïnat, i que cap jove dramaturg prometedor no ha donat res de bo.

Absurd, oi?

Deixeu-nos examinar aquest jove dramaturg per un moment, i preguntar-nos per què escriu les seves obres mestres. Jo donaré tres raons, ordenades segons llur importància.

1. El plaer d'escriure; o, més ben dit, la fortuna de no escriure. Això s'ho procura de qualsevol manera.

2. L'apreciació dels seus companys; la seva esperança d'immortalitat; la crítica dels severs; fama, publicitat, notorietat, *swank*, reclam—digueu-ho com vulgueu.—Però no cal dir que no pot tenir tot això si l'obra mestre no és llençada al món, sia publicant-la sia representant-la.

3. Diner. Si l'obra mestra és publicada solament, molt poc; si és representada, és possible que còpsi un gran rendiment.

Com jo dic, ell arriba a la primera part de qualsevol manera. Però siguem honestos amb nosaltres mateixos. Quants de nosaltres escriuríem les nostres obres mestres en una illa deserta, sense cap possibilitat que fos donada al món? Bé: potser tots nosaltres; perquè ens creïem que, si no som integrats al món nosaltres mateixos,—escrivint els nostres manuscrits en una crosta d'arbre amb un branquilló cremat—podran ésser trobats més tard per un capità de vaixell: (Com podria molt ben ser, Conrad). Però? com escriuríem molts de nosaltres les obres mestres si les haguéssim de cremar immediatament després, o si estiguéssim sols al món, últims supervivents d'un nou diluvi? Podríem suportar l'escriure? Podríem suportar no escriure? No està bé que ens ho preguntem. Però podem admetre-ho sense reserva: és el segon punt de vista que ens falta, i, sense ell, tot el nostre coratge es perd.

Així, quan el jove dramaturg que promet veu el seu drama refusat pel Director—després de setmanes, mesos i anys d'esperança i de temors, incertesa i amargs desenganys,—té aquest gran consol: «De totes maneres, a publicar-lo sempre hi sóc a temps». «Potser, després d'una dotzena de refusaments, un Director accedeix a posar el drama, amb la condició que alterarà el dret manifest (i malaurat) acabant en la niciesa evident, però feliç, acabat el qual agradarà al públic. Sucumbeix l'artista? que és fàcil de dir-se que ell *deu* donar el seu drama d'alguna manera abans que el públic, i que, encara que no és el seu drama ara, els dos primers actes són com ell els escriví, i que, si sols per sentir l'estremiment dels espectadors en la gran escena entre el brisand i el bisbe (la seva gran creació) ell es veu obligat a fer callar la seva consciència davant de l'absurditat d'un acabament optimista. Però sucumbeix? No. Heroicament diu: «D'alguna manera, el publicaré; i estic cert que els crítics convindran amb mi que...» Però els

crítics estan massa ocupats per a preocupar-se d'ell. Estan massa ocupats a dir al món que el Drama anglès s'està arruïnant, i que cap jove dramaturg que prometi deixa entreveure un pròxim encert.

Deixeu que us digui, que jo no liquido cap agravi personal. Dubto que hi hagi cap dramaturg amb menys dret de sentir-se agreujat dels crítics, dels directors, del públic, del món, que jo; i encara que tingués dret, hi renunció, en compensació de les bones coses que m'han fet fruit. Però renunció al greuge del nostre art. Dic que, en el cas de tots els dramaturgs, és millor per als crítics teatrals de criticar llurs comèdies no representades quan siguin publicades. Alguns d'ells ho fan; molts d'ells no. És ridícul per aquells que no pretenen tenir interès pel Drama anglès. Però dic «criticar», no «lloar». Condemneu-les, en tots sentits, si les comèdies són indignes; i, per a condemnar-les, feu justícia als directors que les han refusades. «Aquí comença a explorar els seus drames.»

Aquests dos fragments de pròleg, sobretot al darrer, demostren l'home de teatre, viu i sabedor de com van les coses de l'escena, que és el senyor A. A. Wilne. Nosaltres ens escruixim sols de pensar que farien aquests crítics displicents que acusa el senyor A. A. Wilne, si un dia després de l'altre dia es troben asseguts en una butaca davant d'unes produccions anacròniques, absurdes i imbècils com són la majoria d'aquest pseudoteatre català que ens serveixen en les temporades d'hivern.

LA FONTAINE.

Graciosament, que en aquest cas vol dir més que mai *posant-se a to*, ha celebrat Catalunya el centenari de *La Fontaine*.

Sensa massa soroll, la traducció d'En Carner i els comentaris que ha motivat, i que reproduïm, ens posen en bon lloc. Gairebé com si ens fos habitual l'estat de civilització per al qual treballem i contra el quals tants escamots barroers trapacegen.

La Fontaine traduït per J. Carner.

I

Podria dir-se de *La Fontaine* que els seus mots ni pesen més que l'«esperit» que embolcallen, ni afegeixen per llur compte cap ressonança a la vibració justa que ell els imprimí.

S'estableix així entre l'autor i el llegidor aquella ponderació còmoda que només es dona en els casos de classicisme ben reeixit: en un classicisme ingènit, no conquistat per disciplina; o (posat que això hagi estat mai) en un classicisme d'ambient; precisant més, en el cas de *La Fontaine*, d'ambient de llenguatge. Entre l'autor i el llegidor, els mots, a semblança de la moneda en una transacció, representen un valor exacte, sobre el qual no cal inquietar-se: l'intercanvi subtil de l'expressió i la comprensió es fa per mitjà d'ells, però per damunt d'ells.

Això acosta el llenguatge artístic al

tècnic, sinó que, en aquest, la valor dels mots és rigorosament preentesa; en l'artístic, en canvi, el valor és de creació al moment i per al moment. En l'escriptor de raça, tot mot ha de semblar un neologisme, a condició que tot neologisme adquireix, tot d'una d'ésser forjat, com un plec de nissaga. El llenguatge artístic es malfia dels pervinguts i dels metecs. La meravella del poeta comença en aquesta harmonia ingènua de novetat l'ancestral convenció en tots i cadascun dels mots; i és això segurament un altre «no sé què» a afegir als «no sé què» que Fenelon assaboria en el llenguatge d'Amyot, l'Anatole France en el de *La Fontaine*. Testimoniatge poc dubtós, aquest segon, venint de qui poques pàgines més amunt no veia raonament just possible sense un sintaxi rigorosa i un vocabulari exacte.

En *La Fontaine*, la voluntat d'exactitud és deliberada. Se li ha observat, per exemple, un gust per l'us de mots de diverses tècniques: no ja sols quan entra en el terreny d'aquestes tècniques, sinó com a metàfores. Una manera això de donar exactitud a la metàfora, on més fàcilment es desdibuixen els límits de l'expressió.

Una manera d'ironia, també. No s'oblidi que les «Faulles» són la comèdia humana d'un epicuri; de l'epicuri més autèntic i més reeixit que ha existit mai: poc amat, sortosament, de Lluís XIV, que l'hauria pogut esgarriar imposant-li una missió, a la manera que alguna cosa d'Horaci fou espatllada per August.

La ironia de *La Fontaine* consisteix a saber de la natura humana, més que la generalitat dels homes; no tant per una major quantitat d'experiència, com per una convicció sobre les quantes lleis generals i fonamentals de la conducta pràctica dels homes. Està així a la banda tranquil·la de l'exactitud, on no hi ha sorpresa possible, des d'on, per tant, pot i ha d'anomenar cada cosa pel seu nom. Sap, per començar, que la naturalesa de cadascú no canvia gaire. Moralitzar sense creure en l'èxit dels esforços de millorament, sembla, al primer cop d'ull, que sols a un pessimista se li pot acudir. Ara, el pessimisme, o neix d'una humilitat ferotge o, més sovint, dissimula una desenfrenada convicció de la pròpia excel·lència. En *La Fontaine* no hi havia ni l'una cosa ni l'altra. Era un home ple d'una tranquil·la simpatia pels altres homes, n'era curiós, amb una certa passió distanciada d'entomòleg; sobretot, conèixer els altres, li estalviava la feina incòmoda d'apregonar dintre seu. El «bonhome» preferia de creure's ni gaire més ni gaire menys que els seus companys d'espècie.

Així les «Faulles», i en grau inferior els «Contes», esdevenen una sinuosa confiança personal, sense enrojolaments ni sense expansions; sense mitjos mots ni sense mots ultrats, en suma. Encerta, però no recalca: i això és l'«esperit».

I si, adesiara, una rànica expressió rabelesina o de «fablau» fa en mig de la polida i rasa marxa de la faula, com un rebot pintoresc, no sols és pel que ell diu que li ha «semblat d'una energia extrema», sinó també per a fer aquella mica de veu de nas tradicional en el gènere. Perquè no

eren precisament les regles del gènere que havien de restar part defora la ironia de *La Fontaine*. El qual, amb ironia també, de segur, no tan sols era un clàssic, sinó un classicitzant.

II

Encertar sense tanteig ni sense recalcamet: la llengua francesa n'estava adquirint com l'habitud; els mots més aviat s'haurien resistit a fer el contrari. Per aquest camí, el francès havia d'esdevenir un teclat de sons justos, mecànics, però meravellosament dòcil a les diferències de pulsació. Fins que els romàntics esbotzessin l'instrument.

El nom de Malherbe és al llindar, d'aquesta nova elaboració, per la tendència humana d'inscriure sota noms individuals els moviments col·lectius. En rigor, la gran tasca es feu en els salons; la ironia mundana s'exercí sobre els mots; per dir-ho amb una graciosa comparança de Josep Carner, a la manera

que sos còdols suavitza la fresca fonta-
[nella

la conversa a mitja veu alleugerí els mots ensems que polia els esperits.

No és que fos radicalment abjurada la doctrina de la Plèiade. Quan Malherbe trametia als «crocheteurs du Port aux foins», com a autoritats supremes de la llengua, reconeixia la utilitat d'un contacte popular, del qual Du Bellay i Ronsard havien dictat les regles copioses. Però la Plèiade procedia per acumulació, i Malherbe per tria: sobretot, la Plèiade era moguda per un delit d'emulació de la poesia clàssica, i els seguidors de Malherbe se sentien en una possessió segura.

La Fontaine estigué—complicant una metàfora cara al nostre Pujols—en el punt dolç de l'entreforc. Els corrents diversos, que coincidint en un altre haurien produït un desorientat, en *La Fontaine* s'ajuntaren formant una harmonia única: perquè, més que corrents entrecruant-se en ell, foren rendiments naturals, fàcils, de la seva personalitat, regits per aquell do central seu que Vossler, amb frase definitiva, ha anomenat «el geni del gust».

Solament ell pot explicar aquesta meravella de la falla en què totes les restriccions del tracte de gents, en comptes de tendir a un joc rígid, limitat en ell mateix, s'animen i desixen amb una esbarjosa mig maliciosa, mig innocent llibertat d'aire lliure. Les «douces rêveries» per «les aigües i els boscos» de la Xampanya, diria's que haguessin format al voltant de l'ociós Bonhome una atmosfera duradora a través de la qual les experiències mundanes li arribessin refrescades i difuses. Una paradoxal manera de sobremundantitzar-se-li el mundà: de precisar-se-li els contorns. I entenguï's que parlem no sols d'experiències morals, sinó també de llenguatge.

No és difícil deduir de tot això, entre parèntesis si es vol, que, des de *La Fontaine*, la barbuda, directa i massa ben intencionada saviesa bra-

mànica ha esdevingut per sempre més inadaptable a Occident.

JORDI MARCH

EL LLIBRE DE MAR

Com un dels millors comentaris, coincident amb el nostre parer, que s'han publicat amb motiu de la publicació del *Llibre de Mar*, reproduïm l'article d'Artur Martorell, el nom del qual és ben estimat entre els intel·ligents de la nostra capital:

Contava un dels apòstols del Montessorisme a Barcelona que, en una ciutat nord-americana, l'èxit del mètode havia estat tan sorollós, que unes dames entusiastes havien trobat la manera de construir una Casa del Bambini on tot fóra reduït de proporcions, a la mida dels infants que havien de concórrer-hi. Els sostres no serien pas massa alts per a guardar la deguda relació amb les portes i finestres; mobles, penjadors, lavabos, tot seria de mides convenientes perquè els infants no s'hi trobessin massa alts ni massa baixos, massa encongits o s'hi moguessin balders. No ens hem informat de si arribà a realització el projecte de les filantropiques dames ni sabem tampoc el detall precís del projecte de l'esmentada «Casa»; però ens vénen a la memòria uns mots de la Doctora que deien que una de les bases del mètode és observació metòdica de la creixença dels alumnes per a anar adaptant a cada moment l'ambient de l'escola a les necessitats de l'infant, i ens recordem d'unes objeccions que se'ns acudiren en sentir lloar el projecte d'aquesta Escola.

L'edifici creixeria a mesura que crequessin els infants? ¿Es trobaria un nombre d'infants d'un mateix grau de desenrotllament físic i intel·lectual als quals els vingués justa la proporció que s'havia tingut en compte en projectar aquella Casa del Bambini? I si s'havia de fer una tria acomodaticia ¿quina eficàcia tenia aleshores l'haver-se cremat les celles estudiant unes mides precises i justes que convenien a un tipus d'alumne determinat? I sobretot aquestes encara. ¿Qui es veuria amb prou cor per a limitar l'ambient d'un infant atrevint-se a posar-li unes fites i atrevint-se a precisar quan i en quin instant eixamplés el seu radi de vida i qui gosaria donar-li una valor numèrica per a engrandir *a* o *b* les proporcions d'un Casal, per a augmentar en un tant per cent l'ambient de l'escola?

Aquesta exageració del mètode, que segurament la Doctora no deuria aprobar, havia de conduir forçosament a un esquifiment de l'esperit del bambini, que seria el fidel reflexe de l'enquifiment de l'esperit del mestre que l'havia concebuda.

Déu no ha fet pas un ambient distint per als homes que per als nois. Només tenim un món, només tenim una natura; són universals i unes les forces que mouen tota la màquina de cels i terra: no hi ha reducció de món per als xics ni per als imbècils, ni per als curts de gambals. La nostra visió és la que és limitada i distinta en els individus, i

segons sigui el grau de desenrotllament d'aquesta visió, i de tot el nostre ésser moral, que ens farà més o menys extens el nostre camp de comprensió, nosaltres veurem més ençà o més enllà i copsarem dels éssers, de les coses i dels fenòmens els detalls més íntims i refinats o bé únicament els contorns grollers i imprecisos; veurem la llunyania o no passarem dels primers termes; ens sadollarem de les masses i dels conjunts, i de la relació i les proporcions entre els uns i els altres, o no podrem veure sinó les minúcies que estiguin més al nostre abast.

El mateix efecte que aquest projecte de Casa dei Bambini nord-americana ens produeix la literatura per a infants, que, va prenent tanta de volada a Catalunya amb més bona voluntat que encert, com devia ésser bona la intenció d'aquelles generoses dames. La literatura per a infants és la producció d'uns autors que han posat un límit a les emocions, als sentiments, a les passions de les criatures, que s'han cregut poder marcar una ratlla divisòria entre el noi i l'home, que s'han cregut que el noi era un ésser distint de l'home, que era d'un altre món, i per aquest altre món han escrit, posant-s'hi ells a dintre, vivint-hi i esquifint-se dins dels límits que ells mateixos s'han creat.

La literatura per a infants és una exageració com ho era aquella Casa dei Bambini, i podriem fer-li les mateixes objeccions que se'ns acudien en parlar d'aquella escola. ¿Qui sap d'una plana literària tot el que un alumne n'arriba a copsar i les sensacions noves que pot poar-ne amb un dia de diferència? ¿Qui pot evaluar una passió per a donar-ne tants centímetres cúbics a un noi de 9 anys i tants a un de 10? ¿Qui es veu amb pit per a establir diferències entre nois i noies? ¿Qui fóra gosat de jugar amb l'heroisme i amb l'amor en poncella dels infants?

La literatura és una també en el món, com és una també la bellesa, com és un el món mateix. I aquesta única literatura és la que hem de servir als nois. La tria és molt difícil, perquè no hi ha literatura de grans i de petits, d'homes i de dones, de savis i de rucs: sinó literatura bona i dolenta. La bona és bona per a tothom, i en ella, cadascú, segons les seves llums, els seus anys, hi copsa allò que pot copsar-hi i que s'avé al seu grau de desenrotllament. La bona literatura és la palpitació sincera del món mateix, de l'essència del món, no de les misèries que puguin esdevenir-se a la seva escorxa sense interessar per res les seves fibres íntimes.

Aquestes consideracions se'ns han suggerit en fullejar el «Llibre de Mar» que la Comissió de Cultura ha ofert als infants de la Barceloneta. A nosaltres ens plauria assenyalar amb pedra blanca l'aparició d'aquest volum, que ve presidit per l'esperit de donar als nois i noies de la ciutat l'única literatura que els cal, la que a tota hora els posi en comunicació íntima amb el món els ho mesi les seves forces, i no amb l'anècdota que és la carnassa morta, el detritus de la vida.

ARTUR MARTORELL

CAL ESMENTAR

La visita que ens ha fet el doctor Claudi Mimó, catedràtic de la Universitat de l'Havana; vell lluitador que ha conquerit per a Catalunya la simpatia de la intel·ligència cubana. Del romiatge que ha fet per les nostres institucions de cultura s'emporta l'esperança del triomf definitiu del nostre esperit: esperança que, mercès a ell, compartiran aviat tots els bons catalans de Cuba.

—La pàgina de *La Veu de Catalunya* commemorativa del centenari del Dant, amb traduccions del Cant VII del *Purgatori*, per Narcís Verdager i Callís, i dels sonets XXX i XXXII del *Canzoniere*, per Josep Carner, i selecta col·laboració de J. M. López-Picó, Maria Maltese d'A., Ramon d'Alòs, Ferran Soldevila, P. M. Bordoy-Torrents, Josep M. Capdevila i J. T. P. El número de la *Revista Catalana* dedicat també a la commemoració del Dant.

I, en general, el contrast de l'espiritualitat catalana, atent a les festes del centenari, amb el descuit, la indocumentació, el silenci i la barroeria dels periodistes, comentaristes i gazetillers castellans, que omplen Catalunya de banalitat estúpida i de pedanteria contentona i buida sense fer-se mai ressò de cap moment que pugui interessar la nostra intel·ligència i la nostra cordialitat.

—En el darrer número de la *Revista de Ferrera* «Poesia del Arte», el comentari de la personalitat i les traduccions de Guerau de Liost dins la secció en la qual el col·lega italià s'ha proposat de donar a conèixer la literatura catalana.

—La crònica de Lletres Catalanes que dedica en el *Mercure de France* al poeta Josep Carner el benemèrit catalanitzant Camille Pitoulet.

—El primer número de *L'Om*, fulla d'orientació espiritual i bibliografia,

que es publica a Manresa vetllada per l'orientació generosa i segura d'En Fidel S. Riu i Dalmau.

—*Actuació*, revista mensual del centre de dependents de Sabadell.

—La vivacitat d'A. Villar Ponte en els comentaris sobre la decadència del castellà en el darrer número de *A nosa terra*.

—El ben documentat i ben raonat article que sobre el teatre a Catalunya publica la revista napolitana *Fantasma*, dirigida per Roberto Marvasi. L'esmentat article ve il·lustrat amb els retrats de Guimerà, Rusiñol, Gual i Pous i Pagès, així com amb una fotografia de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic. Es de lloar l'alt interès que l'esmentada revista ve dedicant a les coses de Catalunya.

—La nova revista mensual marseillesa *La Criée*, cada dia més flexible i desvetllada, en les pàgines de la qual escriu les crítiques de literatura catalana Pierre Rouquette.

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valenti Almirall</i> 2.50	25. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum I..... 4.—
2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbares</i> (Agotada) 3.50	26. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum II ..... 4.—
3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fraginals</i> ..... 4.—	27. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I 4.50
4. Manuel de Montoliu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver 3.50	28. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Epíleg de Xenius. Volum II 4.50
5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum I ..... 3.—	29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum II 3.50
6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum II ..... 3.—	30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> , Sèrie II ..... 4.—
7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie 3.50	31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i> ..... 4.—
8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Segona sèrie 3.50	32. Lluís Via <i>Cullita</i> . Poesies 3.50
9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or</i> . Cent cançons populars de diferents països..... 4.—	33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa</i> . Primera sèrie 4.50
10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya</i> . (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall.. 2.50	34. Plàcid Vidal: <i>Infinít</i> . Volum I 3.50
11. Cebrià Montoliu: <i>Walt Witman</i> : L'home i sa tasca 3.50	35. Plàcid Vidal: <i>Infinít</i> . Volum II..... 3.50
12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portuguesos</i> . Traducció catalana 3.50	36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i> ..... 4.—
13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i> ..... 4.—	37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i> . 4.—
14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Catalunya</i> ..... 2.—	38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federalisme</i> ..... 4.—
15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Tercera i última sèrie 3.50	39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps</i> . Poesies ..... 4.—
16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos</i> . Traducció catalana 3.50	40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i> ..... 4.—
17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum I..... 2.50	41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i> .... 4.—
18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i> 3.50	42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum III. .... 4.—
19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> . Sèrie I 3.50	43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prínceps</i> ..... 4.—
20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catalanisme</i> ..... 3.—	44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i> ..... 4.—
21. Prudenci Bertrana: <i>La lloca de la viuda i altres narracions</i> 3.50	45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum IV ..... 4.—
22. Alexandre Plana: <i>Sol en el llindar</i> . Poesies. 3.50	46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> .. 4.—
23. E. A. Butti: <i>Llucifer</i> . Versió catalana de Joan Fabré i Oliver ..... 3.—	47. Pau Griera i Cruz: <i>Desferres</i> . Novel·les .. 4.—
24. Carles Soldevila: <i>Plasenteries</i> ..... 3.—	48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> . Volum I ..... 4.—
	49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum II ..... 4.—
	50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris</i> . (1915-1917). 4.—
	51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i> ..... 4.—
	52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum III ..... 4.—
	53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic</i> . Volum I ..... 4.—
	54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruentes</i> ..... 4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquiús
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso, Plassa Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

—————
 〰〰〰〰〰〰〰〰

Jaume Mercadé

Passeig de Gracia, 46 - Telèfon 1373 A

Llibreria Nacional Catalana

GALERIES LAIETANES

GRAN VIA, 613

Telèfon A 4902

JA HA SORTIT

Poema barbre de Serrallonga

per

JOSEP M.^A DE SUCRE

ALTRES LLIBRES:

J. M. DE SEGARRA **L'estudiant i la pubilla**

JOSEP S. PONS **L'estel de l'escamot**

FRANCESC PUJOLS

Articles i crítica d'art